

Sağlıklı Bilgiler

Prof. Dr. Gökhan Özyiğit [saglikli.bilgiler@tubitak.gov.tr]

Hacettepe Üniversitesi,
Tıp Fakültesi
Radyasyon Onkolojisi
Anabilim Dalı

Deodorantlar ve Terleme Önleyici Kozmetik Ürünler Kansere Yapar mı?

Özellikle yaz aylarında toplu taşıma araçlarında koltuk altındaki terlemeye bağlı kokular herkesi rahatsız eder. Tabii insan kendi kokusunu fark edemediği için bu rahatsızlığın nedeni bizzat bizler de olabiliriz. Bu kokularla mücadelenin en sağlıklı, ucuz ve temiz yolu, öncelikle düzenli ve sık duş almaktır. Diğer bir yöntem ise deodorantlar ve ter önleyici kozmetik ürünlerdir. Şimdi koltuk altımızdaki kokunun kaynağını, deodorantların ve ter önleyici kozmetik ürünlerin nasıl etki gösterdiğini ve bu ürünlerin kansere neden olup olmayacağını sırasıyla ele alacağız.

Koltuk altımızdaki terin neredeyse tamamı sudur. Kalan kısmı sodyum, potasyum ve kalsiyum gibi elementler içerir. Bilinenin aksine terin kokusu yoktur. Koltuk altındaki kokuların asıl nedeni koltuk altı derimizde yaşayan bakterilerdir. Bu bakteriler koltuk altında bulunan ve apokrin bez adı verilen bezlerden salgılanan yağ ve protein içeriği ile beslenir. Normalde bu yağ ve protein de kokusuzdur. Ancak bunları besin olarak kullanan bakterilerin ürettiği propiyonik asit ve bütirik asit gibi çeşitli maddeler terimizdeki hoş olmayan kokuların ana nedenidir.

Şimdi gelelim deodorantların nasıl bu kokularla mücadele ettiği konusuna. Deodorantların ana hedefi bakterilerdir. İşte bu bakterilerle savaşmak için deodorantlarda iki temel içerik kullanılır. Bu içeriklerden birincisi antibakteriyel özelliği çok iyi bilinen etanoldür. Etanol doğrudan bakterileri öldürerek, bu kokuyu esaslı bir şekilde çözmeye yardımcı olur. Diğer içerik ise deodoranta asıl kokusunu veren esanslardır.

Bunların görevi de bakterilerin ve alkolün kokusunu maskelemektir. Öte yandan terlemeyi önleyici kozmetik ürünler ise çok daha farklı bir mekanizma ile çalışır. Bu ürünlerde de ana etken madde alüminyum tuzlarıdır. Bu tuzlar bir şekilde jel benzeri bir yapı oluşturarak ter bezi kanallarının sonunda belli bir süre etkili olan tıkaçlar oluşturur. Bu durum da terlemeyi engeller. Öte yandan bu tuzlar bezlerin içlerine doğru ilerleyip oralarda da tıkaç vazifesi görebilir. Hatta hücrelerde ödem oluşturup kanalların dolaylı yolla kapanmasına da yol açarlar. Tabii tüm bu durumlar belirli bir zaman sürer ve tüm bu tuzlar tekrar dışarı atılır. Bu nedenle bu ürünlerin her gün kullanılması gerekir. Tabii bu tuzların bir yan etkisi de giysilerinizin koltuk altı kesimlerinde oluşturduğu sarımtırak lekelerdir.

Tüm bu açıklamalardan sonra gelelim asıl sorumuza: Bu ürünler kanser yapar mı? Bilimsel düşünce felsefesi içinde bu konuya yaklaşırsak, ana hipotez şudur: Bu ürünlerde kullanılan alüminyum bileşikleri meme dokusuna çok yakın olduğu için deriden emilir ve meme dokusuna geçer ve meme dokusunda karsinogenik etkisi çok iyi bilinen östrojen hormonu benzeri etkiler gösterir. Öte yandan bazı bilim insanları da deodorantlarda koruyucu olarak kullanılan parabenler üzerinde duruyor. Parabenlerin de östrojen benzeri hormonal etki yaptığına dair

bilimsel çalışmalar var. Zaten bu madde de kötü şöhreti nedeni ile artık kullanımdan neredeyse kaldırıldı. Eğer ürünün içeriğinde sonunda paraben ile biten bir madde varsa (metilparaben, benzilparaben, propilparaben gibi) o ürünün paraben içerdiğini rahatlıkla anlayabilirsiniz.

Yukarıda özetle bahsettiğimiz hipotezler doğrultusundaki bilimsel çalışmaları incelediğimizde de maalesef net bir sonuca ulaşmak pek mümkün olmuyor. Hatta kafa karışıklığı daha da artıyor. Çünkü çalışmaların bazılarında kanser nedeni olabileceğine dair ipuçları olsa da, bunun tam tersini iddia eden yani deodorantlar ile kanser arasında hiçbir ilişki bulamayan çok sayıda güvenilir bilimsel çalışma da var. Nitekim ne ABD Ulusal Kanser Dairesi'nin ne de ABD Gıda ve İlaç Dairesi'nin konuya ilişkin bir kısıtlaması ve uyarısı var. Tabii bu noktada bilimin tezler ve antitezler ile ilerlediğini özellikle vurgulamalıyız. Herkesin her konuda hemfikir olduğu noktada bilimin de yeri yoktur. Peki, bu durumda bizler ne yapmalıyız? İş aslında hiç de sanıldığı kadar zor değil. İki sayfa açıklama yaptık, ama bu sorunun kökten çözümü için cevabımız tek cümle olacak. Çevremizdekileri olası kötü kokumuz nedeni ile rahatsız etmeye hiç hakkımız olmadığı için koltuk altlarımızı ılık su ve sabunla her gün temizlemek bu işin en etkin çözümü.

